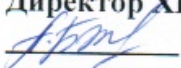

Міністерство освіти та науки України
Харківський гідрометеорологічний технікум
Одеського державного екологічного університету

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
У ХАРКІВСЬКОМУ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНОМУ
ТЕХНІКУМУ
ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
технікуму
« 03 » квітня 2015 р. Пр. № 2
Директор ХГМТ ОДЕКУ
 О.В.Бірюков

1. Загальні положення

1.1. Навчальний процес - це система організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти на певному освітньо-кваліфікаційному рівні відповідно до державних стандартів освіти.

Навчальний процес базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, інших громадських та релігійних організацій.

Форма навчання у Харківському гідрометеорологічному технікумі Одеського державного екологічного університету (далі – ХГМТ ОДЕКУ) денна (стаціонарна).

Денна (стаціонарна) форма навчання є основною формою здобуття освіти з відривом від виробництва. Організація навчального процесу на денній формі здійснюється ХГМТ ОДЕКУ згідно з державними стандартами освіти і даним Положенням.

Навчальний процес у Харківському гідрометеорологічному технікумі ОДЕКУ організуються з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки.

1.2. Зміст освіти - це науково обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Зміст освіти за кожним напрямом підготовки визначається освітньо-професійною програмою підготовки, структурно - логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін і відображається у відповідних підручниках, навчальних посібниках, методичних матеріалах, дидактичних засобах, а також при проведенні навчальних занять та інших видів навчальної діяльності.

Освітньо-професійна програма підготовки - це перелік нормативних та вибіркових навчальних дисциплін із зазначенням обсягу годин, відведених для їх вивчення, форм підсумкового контролю.

Структурно-логічна схема підготовки - це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньо-професійної програми підготовки.

Зміст освіти складається з нормативної та вибіркової частин.

2. Нормативно-правова база організації навчального процесу

2.1. Організація навчального процесу базується на Законах України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", «Про вищу освіту», державних галузевих стандартах освіти, інших актах законодавства України з питань освіти.

Державний стандарт освіти - це сукупність норм, які визначають вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня.

Складові державного стандарту освіти :

- освітньо-кваліфікаційна характеристика;
- нормативна частина змісту освіти;
- засоби діагностики.

2.2. Організація навчального процесу здійснюється цикловими комісіями Харківського гідрометеорологічного технікуму ОДЕКУ. Основним нормативним документом, що визначає організацію навчального процесу в конкретному напрямку освітньо-кваліфікаційної підготовки, є навчальний план.

Навчальний план узгоджується директором технікуму та затверджується ректором Одеського державного екологічного університету.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план.

Нормативні навчальні дисципліни встановлюються Галузевими стандартами вищої освіти за напрямками підготовки. Дотримання їх назв та обсягів є обов'язковим.

Перелік вибіркових навчальних дисципліни встановлюються навчально-методичною радою технікуму за представленням циклових комісій для

задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, ефективного використання можливостей і традицій конкретного навчального закладу. Місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь визначаються навчальною програмою дисципліни.

Навчальні дисципліни, що входять у загальноосвітню підготовку, визначаються згідно з затвердженим переліком (наказ МОНУ № 587 від 17.06.2010 р.). У навчальному плані предмети загальноосвітньої підготовки розподіляються по семестрах одночасно з дисциплінами освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста.

2.3. Навчальна програма нормативної дисципліни є складовою державного галузевого стандарту освіти. Навчальна програма вибіркової дисципліни розробляється викладачами, розглядається цикловою комісією та затверджується навчально-методичною радою технікуму.

Для кожної навчальної дисципліни, яка входить до освітньо-професійної програми підготовки, на підставі навчального плану складається робоча навчальна програма дисципліни, яка є нормативним документом.

Робоча навчальна програма дисципліни містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.

Навчальні дисципліни, що входять у план загальноосвітньої підготовки, забезпечуються програмами, розробленими інститутом інноваційних технологій і змісту освіти за рівнем стандарту.

Для навчальних дисциплін загальноосвітньої підготовки згідно до програм викладачами розробляються календарно-тематичні плани.

2.4. Навчання студента здійснюється за індивідуальним навчальним планом. Індивідуальний навчальний план студента складається на підставі робочого навчального плану і включає всі нормативні навчальні дисципліни та вибіркові навчальні дисципліни, введені в освітньо-професійну програму підготовки з обов'язковим урахуванням структурно-логічної схеми

підготовки. Індивідуальний навчальний план складається на кожний навчальний рік і затверджується директором технікуму.

2.5. Харківський гідрометеорологічний технікум ОДЕКУ надає студентам можливість користування навчальними приміщеннями, бібліотеками, навчальною, навчально-методичною і науковою літературою, обладнанням, устаткуванням та іншими засобами навчання на умовах, визначених правилами внутрішнього розпорядку.

2.6. За відповідність рівня підготовки студента до вимог державних стандартів освіти відповідає голова циклової комісії. За виконання індивідуального навчального плану відповідає студент.

3. Форми організації навчання

3.1. Навчальний процес у Харківському гідрометеорологічному технікумі ОДЕКУ здійснюється у таких формах: навчальні заняття, самостійна робота студентів, практична підготовка, контрольні заходи.

Основні види навчальних занять:

- лекція;
- лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
- консультація.

3.2. Викладач, якому доручено викладати навчальну дисципліну, зобов'язаний перед початком відповідного семестру подати на циклову комісію навчально-методичний комплекс дисципліни.

Навчально-методичний комплекс включає:

3.2.1. Навчальна програма дисципліни.

3.2.2. Робоча навчальна програма або календарно-тематичний план (затверджені заступником директора з навчально-виховної роботи після розгляду на цикловій комісії).

3.2.3. Інструктивно-методичні матеріали до виконання практичних, лабораторних, семінарських занять.

- 3.2.4. Інструктивно-методичні матеріали до виконання самостійної роботи студентів.
- 3.2.5. Засоби діагностики - матеріали до проведення усіх видів контролю, в тому числі комплексна контрольна робота та екзаменаційні білети для дисциплін, де навчальним планом передбачено складання іспитів.
- 3.2.6. Інструктивно-методичні матеріали до виконання навчальних практик та самостійної частини практики.
- 3.2.7. Інструктивно-методичні до виконання курсових робіт.

3.3. Лекція - основна форма проведення навчальних занять, призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою. Викладач зобов'язаний дотримуватися навчальної програми, але не обмежується в питаннях трактування навчального матеріалу, формах і засобах доведення його до студентів.

3.3. Лабораторне заняття - форма навчального заняття, при якому студент під керівництвом викладача особисто проводить натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень.

Лабораторні заняття проводяться у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу. В окремих випадках лабораторні заняття можуть проводитися в умовах реального професійного середовища (в науково-дослідних лабораторіях або на відкритій території). Для проведення лабораторних робіт групи, де кількість студентів 16 та більше, поділяють на підгрупи, які працюють з окремим викладачем або в окремий час.

3.4. Практичне заняття - форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень

навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

При проведенні практичних занять з фізичної культури, креслення, англійської мови та інформатики кількість студентів у групі на одного викладача: 12 – 15 осіб (наказ МОНУ від 14.11.2003 № 757 по затвердженню навчальних програм для вищих навчальних закладів України І-ІІ р.а.)

3.5. Семінарське заняття - форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів, задач тощо). Семінарські заняття проводяться в навчальних кабінетах з однією академічною групою. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо

3.6. Перелік тем лабораторних, практичних та семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Заміна лабораторних, семінарських та практичних занять іншими видами навчальної діяльності не дозволяється. Підсумкові оцінки, отримані студентом за виконання робіт або під час семінарського заняття, враховуються при виставленні семестрової підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Повторне проведення лабораторних робіт, пропущених студентами без поважних причин, не передбачені бюджетним фінансуванням і виконуються за рахунок внебюджетних коштів.

3.7. Консультація - форма навчального заняття, при якій студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультація проводиться для групи студентів. Обсяг часу, відведений викладачу для проведення консультацій з конкретної дисципліни, визначається навчальним планом. Графік проведення консультацій протягом семестру складається завідувачами відділень та затверджується заступником директора з НВР.

3.8. Курсові роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Тематика курсових робіт повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Затвердження тематики курсових робіт і термін їх виконання визначається на засіданні відповідної циклової комісії. Керівництво курсовими роботами здійснюється кваліфікованими викладачами.

3.9. Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, розрахункові, графічні роботи тощо) видаються студентам в терміни, передбачені графіками самостійної роботи студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом самостійно при консультуванні викладачем. Допускаються випадки виконання комплексної тематики кількома студентами.

3.10. Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше $1/3$ та не більше $2/3$ загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Зміст самостійної роботи студента визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача тощо.

Навчальний матеріал навчальної дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

3.11. Практична підготовка студентів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті

набуття студентом професійних навичок та вмінь. Програма практичної підготовки та терміни її проведення визначаються навчальним планом та структурно-логічною схемою підготовки спеціаліста. Проходження навчальних практик є обов'язковим, оцінка за практику виставляється після складання індивідуального або бригадного звіту і враховується при підведенні підсумків навчання за семестр.

Організація практичної підготовки регламентується Положенням про проведення практики студентів ХГМТ ОДЕКУ (Додаток 1).

Враховуючи особливості проведення навчальних практик з використанням електрообладнання або на відкритих полігонах навчальних станцій, заняття проводяться зі студентами, кількість яких не перевищує половини академічної групи – але не менше 8 осіб.

3.12. До засобів діагностики навчальних досягнень студентів відносять всі види та форми контрольних заходів з обліку успішності. Організація та проведення контрольних заходів у ХГМТ ОДЕКУ регламентується «Положенням про контроль знань, умінь та навичок студентів» (Додаток 2).

Поточний контроль здійснюється під час проведення усіх видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні або на окремих його завершених етапах.

Підсумковий контроль включає атестаційний контроль (за результатами роботи протягом місяцю для 1 курсу та двох місяців для інших курсів), семестровий контроль та державну атестацію студента.

3.13. Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену або диференційованого заліку з конкретної навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Семестровий екзамен - це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр, що проводиться як контрольний захід.

Семестровий диференційований залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконаних протягом семестру практичних, лабораторних, індивідуальних робіт з урахування атестаційного контролю.

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни, якщо він виконав всі види робіт, передбачені навчальним планом на семестр з цієї навчальної дисципліни.

Екзамени складаються студентами в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Екзамени проводяться згідно з розкладом, який доводиться до відома викладачів і студентів не пізніше, як за місяць до початку сесії. Порядок і методика проведення заліків та екзаменів визначаються на засіданні циклових комісій. Студенти, які не з'явилися на екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Студенти, які одержали під час сесії більше трьох незадовільних оцінок, відраховуються. Студентам, які одержали під час сесії не більше трьох незадовільних оцінок, дозволяється ліквідувати академзаборгованість до початку наступного семестру. Як виняток, рішенням педагогічної ради ХГМТ ОДЕКУ термін ліквідації академзаборгованості може бути подовжений, але не більше двох тижнів.

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: один раз викладачу, другий - комісії, яка створюється завідувачем відділення.

Перескладання екзаменів допускається у виняткових випадках за погодженням з завідувачем відділення та студентської ради технікуму за наказом директору.

Повторне проведення екзаменів не передбачено бюджетним фінансуванням і виконуються за рахунок внебюджетних коштів.

3.14. Державна підсумкова атестація студентів, які вступили до технікуму на базі базової середньої освіти, проводиться під час екзаменаційних сесій на другому курсі відповідно до Положення про державну підсумкову атестацію студентів із загальноосвітніх предметів. Проведення державної підсумкової атестації покладається на циклові комісії у відповідності до навчальних програм. За результатами державної підсумкової атестації студенти отримують атестати про повну загальну середню освіту, які зберігаються у особових справах і видаються після закінчення навчання разом з дипломом молодшого спеціаліста.

3.15. Присвоєння кваліфікації молодшого спеціаліста здійснює державна кваліфікаційна комісія. Державна комісія перевіряє науково-теоретичну та практичну підготовку випускників та вирішує питання про присвоєння їм відповідного освітнього рівня (кваліфікації), видання державного документа про освіту.

Державна комісія організовується щорічно і діє протягом календарного року. До складу державної комісії входять: голова комісії призначається з числа провідних спеціалістів галузі, директор ХГМТ ОДЕКУ, заступник директора з навчально-виховної роботи, завідувачі відділень, голови випускаючих циклових комісій, провідні викладачі відповідного фаху. Персональний склад членів державної комісії затверджується директором не пізніше, ніж за місяць до початку роботи державної комісії.

Робота державних комісій проводиться у терміни, передбачені навчальними планами вищого навчального закладу. Графік роботи комісії затверджується директором.

До складання державних екзаменів допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану. Списки студентів, допущених до складання державних екзаменів подаються в державну комісію завідувачем відділення.

Державній комісії перед початком державних екзаменів завідуючим відділення подається зведена відомість про виконання студентами навчального

плану і про отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових проектів і робіт, практик;

Державний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань та практичних вмінь студентів з дисциплін, передбачених навчальним планом. Складання державних екзаменів проводиться на відкритому засіданні державної комісії за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії.

Державні екзамени проводяться за білетами, складеними у повній відповідності до навчальних програм та вимог ОПП. У складі білетів передбачаються теоретичні та практичні завдання. Тривалість державних екзаменів не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Результати складання державних екзаменів, оголошуються у цей же день після оформлення протоколів засідання державної комісії. Результати складання державних екзаменів визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно".

Студенту, який склав державні екзамени відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки, рішенням державної комісії присвоюється відповідно освітній рівень (кваліфікація), видається державний документ про освіту (кваліфікацію).

Студенту, який отримав підсумкові оцінки "відмінно" не менше як з 75 відсотків усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом, а з інших навчальних дисциплін - оцінки "добре", склав державні екзамени з оцінками "відмінно", видається документ про освіту (кваліфікацію) з відзнакою.

Студент, який при складанні державного екзамену отримав незадовільну оцінку, відраховується з вищого навчального закладу і йому видається академічна довідка. Студент, який не склав державного екзамену допускається до повторного складання державних екзаменів протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу.

Студентам, які не склали державні екзамени з поважної причини (документально підтвердженої), директором технікуму може бути продовжений

строк навчання до наступного терміну роботи державної комісії із складанням державних екзаменів, але не більше, ніж на один рік.

4. Навчальний час студента

4.1. Навчальний час студента визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для здійснення програми підготовки на даному освітньому або кваліфікаційному рівні.

Обліковими одиницями навчального часу студента є академічна година, навчальні день, тиждень, семестр, курс, рік.

Навчальний день - складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень - складова частина навчального часу студента тривалістю не більше 54 академічних годин (18 кредитів). Граничне тижневе навантаження студентів може бути збільшено до 36 годин

Навчальний семестр - складова частина навчального часу студента, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом.

Навчальний курс - завершений період навчання студента протягом навчального року. Тривалість перебування студента на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів. Початок і закінчення навчання студента на конкретному курсі оформляються перевідними наказами.

Навчальний рік триває 12 місяців, розпочинається 1 вересня і для студентів складається з навчальних днів, днів проведення підсумкового контролю, екзаменаційних сесій, вихідних, святкових і канікулярних днів.

4.2. Навчальні заняття проводяться за розкладом. Розклад має забезпечити виконання навчального плану в повному обсязі щодо навчальних занять.

4.3. Допускається вільне відвідування студентами лекційних занять (для студентів третього та четвертого курсів). Відвідування інших видів навчальних

занять (крім консультацій) є обов'язковим для студентів. Перелік студентів, яким дозволяється вільне відвідування, затверджується наказом директора. Для кожного студента складається індивідуальний графік роботи.

5. Робочий час викладача

5.1. Робочий час викладача визначається обсягом його навчальних, методичних, наукових і організаційних обов'язків у поточному навчальному році, відображених в індивідуальному робочому плані. Обсяг навчального навантаження викладача визначається згідно чинного законодавства. Тривалість робочого часу викладача з повним обсягом обов'язків становить не більше 1548 годинна навчальний рік при середньотижневій тривалості 36 годин.

5.2. Обсяг навчальних занять, доручених для проведення конкретному викладачеві виражений в академічних годинах, визначає навчальне навантаження викладача.

Види навчальних занять, що входять в обов'язковий обсяг навчального навантаження викладача відповідно до його посади, встановлюються цикловою комісією згідно з чинним законодавством. Зміни в обов'язковому навчальному навантаженні викладача вносяться в його індивідуальний робочий план.

5.3. Графік робочого часу викладача визначається розкладом аудиторних навчальних занять і консультацій, розкладом або графіком контрольних заходів та іншими видами робіт, передбаченими індивідуальним робочим планом викладача. Час виконання робіт, не передбачених розкладом або графіком, визначається адміністрацією технікуму. Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого йому графіка робочого часу.

5.4. Викладачам технікуму надається методичний день. Мета надання методичного дня - створення необхідних умов для творчого зростання, постійного підвищення освітнього та кваліфікаційного рівня, удосконалення майстерності викладача через проведення методичної роботи. Методичний день не є додатковим вихідним днем викладача.

6. Науково-методичне забезпечення навчального процесу

6.1. Науково-методичне забезпечення включає:

- державні стандарти освіти;
- навчальні плани;
- навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін;
- програми навчальної, технологічної, виробничої практик;
- підручники і навчальні посібники;
- методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- завдання для самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін;
- контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу;
- методичні матеріали для студентів з питань самостійного опрацювання тем, написання курсових робіт